

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE
z dnia 24 maja 2018 r.

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142, zm. poz. 10 i 650) zarządza się, co następuje.

§ 1. Ustanawia się na 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków określone zostały w załączniku nr 1 do zarządzenia.

§ 3. 1. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

2. Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz gatunków roślin z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji tych działań przedstawia tabela i mapa stanowiące załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 4. Nadzór nad realizacją zarządzenia sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu podpisania.

p.o. Zastępcy Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska
w Szczecinie
Regionalny Konserwator Przyrody
Marcin Siedlecki
Marcin Siedlecki

24 MAJ 2018

Załącznik nr 1 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie”

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków
1.	Sukcesja na obszarze siedliska przyrodniczego 6510 ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (<i>Arrhenaterion</i>) związana z zakłóceniami naturalnego reżimu i warunków wodnych w dolinie rzeki Chocieli oraz niewykonywaniem koszeń (zagrożenie istniejące).	Rekultywacja wierzchniej warstwy gleby i runa poprzez mechaniczne zmielenie wysokich kęp turzycy prosowej <i>Carex paniculata</i> , zmulczowanie runi oraz niskie przyziemne koszenie suchej roślinności z naruszeniem wierzchniej warstwy gleby. Coroczne koszenie. Wykonanie analizy hydrologicznej obejmującej ocenę aktualnej kondycji cennych siedlisk i gatunków w dolinie Chocieli wraz z zaleceniami dodatkowych działań ochrony czynnej.
2.	Penetracja rezerwatu związana z niszczeniem okazów gatunków chronionych: podkolana zielonawego <i>Platanthera chlorantha</i> oraz pełnika europejskiego <i>Trollius europaeus</i> w okresie ich kwitnienia (zagrożenie istniejące).	Ograniczenie zagrożenia w granicach rezerwatu polegające na prawidłowym oznakowaniu rezerwatu oraz utrzymaniu jego sprawności technicznej (konserwacji) oraz wzmożonej kontroli służb ścigania i porządkowych oraz zarządców terenu w zakresie przestrzegania zakazów obowiązujących w obiekcie.

Załącznik nr 2 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie”

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz gatunków roślin z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	Renaturalizacja i utrzymanie właściwego stanu siedliska przyrodniczego 6510 - ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (<i>Arrhenaterion</i>).	1) rekultywacja wierzchniej warstwy gleby i runa poprzez mechaniczne zmielenie wysokich kęp turzycy prosowej, zmulczowanie runi i rozsypanie materiału nasiennego na łąkach magazynowanego przez 25 lat w kępach turzycy oraz niskie przyziemne koszenie suchej roślinności z naruszeniem wierzchniej warstwy gleby. Zabieg wykonać jednorazowo na całej powierzchni po 2021 r. lub w latach 2019-2022 na wybranych fragmentach siedliska (nie mniejszych niż 20 ha), w miesiącach późnej jesieni (optymalnie w listopadzie), tak by na wiosnę udostępniony został dostęp światła do gleby i runi; 2) coroczne koszenie łąk (z pominięciem roku przewidzianego na realizację zadania opisanego w pkt 1); 3) wykonanie ekspertyzy hydrologicznej (opartej na minimum 3-letnich badaniach) dotyczącej ustalenia	Obszar całego rezerwatu.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
		wpływu istniejącego na tym obszarze systemu melioracji wodnych w powiązaniu z rzeką Chociel (także w odniesieniu do planowanych działań renaturalizacyjnych) na m.in. ekosystem siedliska przyrodniczego 6510 ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (<i>Arrhenaterion</i>) i cenne gatunki roślin (w szczególności podkolana zielonawego <i>Platanthera chlorantha</i> oraz pełnika europejskiego <i>Trollius europaeus</i>) oraz wskazaniem szczegółowych możliwości powstrzymania negatywnych procesów, poprawy ich stanu oraz skutecznej ochrony oraz określenie na jej podstawie sposobów (działań ochrony czynnej) służących przywróceniu naturalnego reżimu i warunków wodnych mozaice łąk w dolinie Chocieli.	
2.	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) oznakowania rezerwatu, tj. czterech kompletów tablic regulaminowych i urzędowych oraz jego ewentualna wymiana. Działanie realizowane na bieżąco – w stosunku do potrzeb.		Punktowo przy granicach rezerwatu.

Uzasadnienie

Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody zostały opracowane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 oraz art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 142 z późn. zm.). Przez zadania ochronne rozumie się wyszczególnienie ustalonych działań ochronnych, które wynikają z potrzeby przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom i utrzymaniu celu ochrony rezerwatu.

Rezerwat przyrody „Łąki Bobolickie” funkcjonuje na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Łąki Bobolickie” (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 5136). W celu zachowania przedmiotu ochrony, dla którego rezerwat przyrody został powołany, tj.: mozaiki łąk w dolinie rzeki Chocieli z występującymi tu rzadkimi gatunkami roślin oraz walorów krajobrazowych doliny, niezbędne jest przeciwdziałanie sukcesji na obszarze siedliska przyrodniczego 6510 ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenaterion*) związanej z zakłóceniami naturalnego reżimu i warunków wodnych w dolinie rzeki Chocieli oraz niewykonywaniem koszeń.

Ochrona czynna obejmuje szereg działań zmierzających głównie do poprawy stanu zachowania łąk świeżych w dolinie Chocieli i ich renaturyzację po wieloletnim braku użytkowania. Łąki te zajmują około 121 ha i obecnie są w zarządzie PGL Lasów Państwowych Nadleśnictwa Bobolice. W latach 90-tych ubiegłego stulecia należały one do najcenniejszych łąk w rejonie Pomorza i planowano tam utworzenie rezerwatu, które nigdy jednak nie doszło do skutku. Łąki znane były dawniej z liczego występowania gatunków chronionych: podkolana zielonawego *Platanthera chlorantha* oraz pełnika europejskiego *Trollius europaeus*. Po wejściu Polski do Wspólnoty Europejskiej i wyznaczeniu w 2010 r. obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli obszar zidentyfikowano, jako miejsce występowania bogatych florystycznie łąk 6510 ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenaterion*) objętych ochroną i będących przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000. Niestety nieuregulowana sprawa własności działek doprowadziła do sytuacji konfliktowych pomiędzy starającymi się o działki, a w konsekwencji do zaprzestania użytkowania kośnego i nieprawidłowego reżimu wodnego. Prowadziło to do odprowadzania wód naporowych (źródłiskowych) ze skłonów doliny rzeki Chocieli czynnymi rowami melioracyjnymi.

To doprowadziło do przesuszenia łąk i degradacji runa. Obecnie systematycznie koszone jest tylko 20 ha łąk w wyższej partii wzniesień, gdzie możliwy jest dojazd sprzętu koszącego. Nie stanowi to jednak cennego płatu. Brak użytkowania kośnego przez około 25 lat w pozostałych częściach rozległej doliny uwidocznił się rozrastaniem się wysokich kęp turzycy prosowej *Carex paniculata*. Zajmują one mozaikowo dawne miejsca wysięków wód naporowych na skłonach doliny Chocieli. To doprowadziło niestety do sytuacji degradacji dawnego typowego dla łąk świeżych kwietnego runa. Wizja w terenie ukazała potencjał łąkowej doliny. Pomimo wszystko, gdzieś tam pozostały jeszcze płaty zbiorowisk łąk świeżych 6510 i licznie występujące okazy storczyków, w tym podkolan zielonawy. Zadania renaturyzacyjne polegające na rekultywacji wierzchniej warstwy gleby i runa poprawią jakość runi łąkowej i skład gatunkowy łąk. Prace będą polegały na zmieleniu wysokich kęp turzycy prosowej *Carex paniculata* i zmulczowaniu niskiej runi i rozsypaniu materiału nasennego na łąkach magazynowanego przez 25 lat w kępach turzycy oraz na niskim przyziemnym koszeniu suchej roślinności z naruszeniem wierzchniej warstwy gleby, co doprowadzi do głębokiego dostępu światła słonecznego i pobudzi gatunki preferowane na łące świeżej. Zabiegi te należy wykonać w miesiącach późnej jesieni – listopad, tak by na wiosnę był pełny dostęp światła do gleby i runi. Przypomina ono mulczowanie jednak na celu ma zmielenie runi z cieniutką warstwą gleby. Tak przygotowana gleba i runa w kolejnych latach będzie mogła być koszona tradycyjnie w ramach innego finansowania. Ta metoda została zaczerpnięta z naukowych praktyk pozyskiwania banku nasion gatunków łąkowych z wysokich kęp turzycy. Badania te prowadzono pod kierunkiem prof. Krystyny Falińskiej w Białowieskiej Stacji Geobotanicznej Uniwersytetu Warszawskiego. Praktyczne wykorzystanie tej metody stosowane jest w rolnictwie i daje pozytywne efekty w przywracaniu wartości zdegradowanym łąkom.

Równorzędnym działaniem w ramach ochrony czynnej będzie wykonanie ekspertyzy hydrologicznej (opartej na minimum 3-letnich badaniach) dotyczącej ustalenia wpływu istniejącego na tym obszarze systemu melioracji wodnych w powiązaniu z rzeką Chociel (także w odniesieniu do planowanych działań renaturalizacyjnych) na m.in. ekosystem siedliska przyrodniczego 6510 ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenaterion*) i cenne gatunki roślin (w szczególności podkolana zielonawa oraz pełnika europejskiego) oraz wskazaniem szczegółowych możliwości powstrzymania negatywnych procesów, poprawy ich stanu oraz skutecznej ochrony oraz określenie na jej podstawie sposobów (działań ochrony czynnej) służących przywróceniu naturalnego reżimu i warunków wodnych mozaice łąk w dolinie Chocieli. Wyniki ekspertyzy dadzą podstawę do podjęcia ewentualnych dodatkowych działań ochronnych.

W ramach niniejszych zadań ochronnych nie przewiduje się prowadzenia czynnej ochrony gatunków zwierząt i grzybów oraz ochrony czynnej ekosystemów w granicach samego rezerwatu.

Projekt zarządzenia został poddany konsultacjom społecznym poprzez wydanie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2018 r., znak: WOPN-ON.6201.8.2018.AR.1, w sprawie możliwości zapoznania się z projektem oraz o możliwości i terminie wnoszenia do niego propozycji i uwag (podano do publicznej wiadomości publikację w Biuletynie Informacji Publicznej RDOŚ oraz wywieszenie na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Szczecinie oraz przesłanie do właściwych miejscowo: Urzędu Miejskiego w Bobolicach, Starostwa Powiatowego w Koszalinie, Nadleśnictwa Bobolice, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku, PGWWP Zarządu Zlewni w Koszalinie z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres 14 dni). Do treści projektu uwagi i wnioski zostały wniesione przez Nadleśniczego Nadleśnictwa Bobolice w piśmie z dnia 11 maja 2018 r., znak: ZG.721.2.2018.ŁO, gdzie zwrócono uwagę, iż cyt.: „na terenie działek ewidencyjnych nr 12/6, 12/10, 198, 200 wchodzących w skład rezerwatu przyrody „Łąki Bobolickie” Nadleśnictwo prowadzi program rolno-środowiskowy, polegający na wykaszaniu poszczególnych fragmentów ww. działek na powierzchni 56,43 ha. Zmulczowanie runi oraz niskie, przyziemne koszenie, opisane w projekcie zarządzenia na działkach użytkowanych przez Nadleśnictwo nie może być dokonane w trakcie trwania programu rolno-środowiskowego, gdyż wiązałoby się to z niezrealizowaniem przez Nadleśnictwo zadań podpisanego wcześniej programu oraz ze zwrotem otrzymanych dopłat. Po zakończeniu obowiązywania programu rolno-środowiskowego w roku 2020 Nadleśnictwo nie będzie składało do ARiMR nowych wniosków o płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne i od tego momentu będzie możliwe realizowanie zarządzenia Dyrektora RDOŚ dotyczącego sposobu eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń” –

uwagę uwzględniono w treści zarządzenia precyzując termin i zakres działania poprzez zastąpienie zwrotu: „Zabieg wykonać jednorazowo na całej powierzchni, w miesiącach późnej jesieni – listopad, tak by na wiosnę udostępniony został dostęp światła do gleby i runi” na zwrot: „Zabieg wykonać jednorazowo na całej powierzchni po 2021 r. lub w latach 2019-2022 na wybranych fragmentach siedliska (nie mniejszych niż 20 ha), w miesiącach późnej jesieni (optymalnie w listopadzie), tak by na wiosnę udostępniony został dostęp światła do gleby i runi”.

Wejście w życie niniejszego zarządzenia nie spowoduje skutków dla budżetu JST. Zarządzenie będzie miało wpływ na wydatki budżetu państwa w zasobach Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie. W ciągu 5 lat obowiązywania zarządzenia przewiduje się, iż koszty realizacji działań ochronnych wyniosą około 240000 zł, a ich realizacja (poza kosztem 56,50 ha łąk przez Nadleśnictwo Bobolice oraz oznakowaniem rezerwatu) odbywać się będzie po uzyskaniu dofinansowania z funduszy zewnętrznych.

Akt ten nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw i rozwój regionalny, rynek pracy oraz konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Zapisy niniejszego zarządzenia nie stoją w sprzeczności z prawem Unii Europejskiej.

STARSZY SPECJALISTA
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Szczecinie

Agnieszka Raclawska

p.o. Zastępcy Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska
w Szczecinie
Regionalny Konserwator Przyrody

Marcin Siedlecki
Marcin Siedlecki
24 MAJ 2018

w/z NACZELNIKA WYDZIAŁU
Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Szczecinie

Monika Podgórska
Monika Podgórska